

Előfizetési díj helyben:	
Egész évre	8 frt
Félévre	4 frt
Negyedévre	2 frt
Vidékire 1 frttal több.	
Hirdetési díj:	
Egész oldal	20 frt
Fél oldal	10 frt
Negyedoldal	5 frt
Ezenfelül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

MEGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNAP, KEDDEN és CSÜTÖRTÖKÖN.

— Egyes szám ára 10 kr. —

A szerkesztőség és kiadóhivatal:	
VII-ik kör, 11. rag- uta, 337-ik házszám.	
Ugy a kéziratok, mint a hirdetések ott vétetnek fel.	
„Nyilttér” sora 15 kr.	
Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 kr. és a kincstári ille- ték számítottatik.	

Tisztviselők és tanítók.

Merénylet, valóban az, a tisztviselő szó mellé tenni e fogalmat: tanító! Merénylet ez nem csak nálunk, Szabadkán, hanem az egész országban is, mert az állami tisztviselők fizetés emelése alkalmával a néptanítókról kötelességszerűleg megfeledkeztek. Mindamellet megfér e két fogalom egymással, s ha az államháztartás egyensúlyának megzavarása nélkül nem merték a 25 ezer főből álló országos tantestületet tisztviselőnek mondani, ez még nem kellene hogy zsinórmértékül szolgáljon nálunk is.

Megmondjuk miért.

Első sorban nem látjuk be azt, hogy a néptanító és tisztviselő közt éles különbség volna; mindannyi a közérdek, a közjólét előmozdításának szolgálatában áll; továbbá a minősítés tekintetében a legtöbb kisebb tisztviselővel egyenlő képzettséggel és intelligenciával bíró egyén; végre az alantobb hivatalnokoknál határozottan magasabb niveau áll a mai kor néptanítója. A tisztviselő és tanító közt azonban még azon okból sem járja különbséget tenni, mert városunk nem

küzd deficizzel, mint az államháztartás, hol némileg indokoltnak látszik a túlkiadásoknak a minimumra redukálása.

Mindezeknél fogva csodálkozással szemléljük, hogy míg a tisztviselők fizetésének emelése ma-holnap befejezett tény lesz, addig a néptanítók, kiknek a szűkecskén megszabott fizetésből tisztességesen megélniök alig lehet, egészen kiestek a kombinációból. Vagy azon indokok, melyek folytán a tisztviselők fizetésének emelése szükséges, a tanítókra nézve nem áll fön? Azoktól kevesebb lakbért kérnek, azoknak olcsóbban adja el a kereskedő cikkeit? A tanítókkal nem bánik kivételesen a társadalom annak előnyére, miért bántik tehát a hatóság kivételesen vele?

A jövő évben betöltendő új tanítói állomások csak 500 frttal javadalmazvák. Ugyan mi indokból? Hát megélhet egy néptanító ennyiből, ha a vele egyenrangú állást elfoglaló tisztviselő nem élhet meg belőle?

Visszatetszőbb ez intézkedés, ha meggondoljuk, hogy az óvókra nézve ezt nem mondotta ki a tanács, holott az óvó képzettségénél fogva sokkal alantabb fokú áll mint a néptanító.

A tanítókat nem illeti szemrehányás; nem olvasható rájuk a közmondás: „Szemesnek áll a világ, vaké az alamizsna”, mert tanítóink tudják, hogy bármily jogos is kérelmök, vissza lesznek utasítva.

A beiratási egy forint évi tandíj felmentését kérték a tanítók; saját gyermekét hadd oktathassa anélkül, hogy érte a városnak fizessen, s ime a tanács elvetette kérelmüket.

A szomszéd Szeged ebben a tekintetben is mintaváros, mert bár ott olcsóbb a lakás mégis magasabb a tanítók lakbérátalánya.

Míg nálunk a tanítók lakbérátalányának illő emelése örökös ígéret marad, mely beváltásra nem szorul.

Ugyan mikor és mivel szolgált rá a tanítók arra, hogy háttérbe szorítottassanak?

Havas.

Az iparosok gyűlése.

Mult hó 24 én tartották meg az iparosok és segédek közös gyűlést az ipartestület helyiségében, hogy intézkedjenek aziránt vajjon ipartestületi betegsegélyző egyület alakítsanak-e, vagy a miniszter intézkedéseit várják be?

TÁRCZA.

A chic.

A „Szabadság” eredeti tárczája.

A chic a legutóbbi idők terméke, éppen mint a villanyvilágítás. A francia nyelv és eszprít nem elégedett meg többé az eleganciával és így teremté magának a «chicet», valamint, hogy az amerikaiaknak halvány volt már a gáz fénye, fölfedezték tehát a villanyvilágítást.

Hogy mi az a chic? — fogják talán kérdeni önök tölem. Bocsánatot kérek, hanem inkább irok e chicről 2 ives tárczacikket, semmint hogy akár magyarul, akár angolul tótul vagy bármi más nyelven meg tudnám mondani, hogy mi az

A chic francia szó és nyelvünk talajába átültetve elveszteni fényét üdvösségét. Tehát ne is próbálja azt lefordítani nyelvünkre egy magyar chauvinista se, mert épp úgy megjárja vele, mint egyik igen ismert szini kritikuskunk, aki a bonvivant szót «életkedvü»-re fordította le.

Igy voltunk a piquans-sal, a bagatel-lel és vagyunk leguabbán a chic-vel is.

A színházban, szalonokban, szellemes

tárczában, uton utfélén mindenütt kísértett a «chic».

Az emberek eleinte nem tudták annak értelmét, de azért terjedt, ragadt az emberekre, mint a francia divat minden bohósága.

Most azonban a társaságok és szalonokba járó ember már fel nem tudja fogni, hogy ugyan mit csinálna ő, ha az ördög kis «chic» szócska nem volna mely kifejez mindent, igenis mindent ami elmés, szellemes, könnyed és mégis szeretetreméltó.

Az elegáns szó épp olyan kopott, elhasznált már mint akár a tavalyi kalapdivat és különben is az nagyobbára csak a külsőre vonatkozik, hiányzik belőle az elmés a könnyed, a szeretetreméltó.

Elegans lehet a börziáner, sőt a vasárnapi lovas is; az elegantiát megveheted pénzért, legfellebb még egy kis tanulás majmolás és nyegleség kell a «kifogástalan» öltözékhez és kész az elegancia.

Hanem a «chic» non fit, sed nascitur. A chic-ket sem meg, se eltanulni nem lehet az az embernek az egyénisége.

A chic nem teremt külső divat alakokat mint az elegancia, nem tűr meg feszes bábokat kizárja az affectált urhatnamságot a bla-

sirt hányavetiséget és általában mindazon «distinguált alakokat» a melyeket olyan dusan terem meg egy nagyváros.

A chicnek a következő négy feltétele van: a csín, elmésség könnyedség és minde-
nek felett a természetesség.

Tartózkodom attól, hogy a chic eme négy alkatrészét egyenkint fejtegessem, de annyit mondhatok, hogy mindenki aki azt majmolni akarja, a csint keresettséggel, az elmésséget élccel, a könnyedséget hányavetiséggel és a természetességet mesterkéltéssel fogja feleserélni.

A «chic» maga a kellem; olyan mint a szépség adomány. De azért, hogy kissé drasztice szóljunk — a mi magában véve is elég erre, hogy a magunk részéről minden chicet eljatszunk — valamint a költő, aki nem lesz de születik, nem lesz igazi költő ha azzé nem képződik, nem neveltetik, hanem megmarad mindvégig a Rousseau «természetes» állapotában úgy csiszolni, faragni, kell az embert (mint a gyémántot, amely piszkos ásványokkal van környékezve), hogy a modor cikké fejlődjék.

(Folyt. köv.)

A gyűlés meglehetősen érdeklődés mellett folyt le. Tíz óra tájban az elnök: Pausits János megnyitotta és előadta, hogy a miniszter-től leirat érkezett az ipartestülethez melyben felhívja úgy az iparosokat mint a segédeket hogy intézkedjenek egy, az ipartestület kebelében alakítandó munkás betegségélyző egyesület létesítése iránt, és határozzanak, akarnak-e maguk egy ilyen egyesületet alakítani, vagy ha nem, úgy az életbe lépendő törvény értelmében kötelességük leend az állam által létesítendő egyesületbe belépni. S felhívja úgy az iparosokat mint a segédeket, hogy szóljanak a tárgyhöz és ő a többség akaratát fogja határozattá emelni.

Első hozzászóló volt Vörös L. aki javasolta, hogy testületileg lépjenek be a Budapestben már 20 év óta fennálló munkás betegségélyző egyesületbe: a mely már óriási alap-tőkénél fogva is sokkal nagyobb biztosítékot nyújt segélyezés esetében, mint az újonnan létesítendő segély pénztárak.

Horváth azt indítványozza, hogy küldöttség menesztessék a miniszterhez kérvényezni az iránt, hogy ne legyen kötelező az a belépés és ha ez nem volna lehetséges hát legalább enyhíteni valami módon a miniszter.

Hirth Lipót pártolja és jól átgondolt beszéddel támogatja azt, hogy testületileg lépjenek be az iparosok a budapesti munkás betegségélyző egyesületbe, mert ez sokkal jobb volna s így a munkaadók nem vonának terhelve.

Szauer H. úgy gondolja hogy kellemetlenségre ad az okot a munkaadó és munkása közt, ha az örökös egyleti illeték lovonásával kell bibelődni minden héten, éppen azért ő is azt pártolja, hogy a bpesti munkás betegségélyző egyesületbe való belépés előnyösebb.

Az iparhatósági biztos Dr. Reisner azt mondja hogy a miniszter most még nem erőszakolja rá a munkásokra a kerületi segélypénztárakat, hisz ép azért hívta fel most is az ipartestületet, hogy alakuljon saját kebelében betegségélyző pénztárrá, így akkor nem lesz szükség az államiba belépni.

Az elnök aztán felolvassa a leiratot, hogy a miniszter nem határozta most meg azt, hogy melyik betegségélyző egyesületbe kell belépni, csak azt akarja tudni hogy az ipartestület maga akar-e segélypénztárt létesíteni, s ebben szabad akaratot enged. Ha pedig nem, úgy majd a kerületi segélypénztárba kell belépni az összes munkásoknak. Ő tehát újból kérdi, akarják-e az iparosok az ipartestületi segély pénztárt létesíteni, hogy eztán a szerint tudassák a miniszterrel.

Erre aztán lett óriási zür-zavar, kiabálás úgy, hogy szót nem lehetett érteni »Nem kell!« «Nem fizetünk!» stb. felkiáltások hangzottak minden felől. Végre aztán csend lett valamenyire; mire az elnök kimerítetnek mondja a tárgyat s a többség akaratát illetve határozását úgy érti meg, hogy nemakarnak ipartestületi segély pénztárt alakítani, így a gyűlést feloszlatja.

Ennyit a gyűlés lefolyásáról. De most térjünk át az iparosokra, illetve a segédek mihez tartására.

Azt a jelen voltak közt mindenki tudja, hogy ha már nem fogadták el az ipartestületi betegségélyzőt, úgy be kell nekik lépni egy másik betegségélyzőbe. Tehát most már ne várják be még az a miniszteri rendelet érvénybe jön, mert ez esetben ismét ott lesznek ahol az a bizonyos mádi zsidó, mert ha az idő alatt nem iratkoznak be egy másik betegségélyzőbe úgy erőszakolva lesznek az állam által felállított

betegségélyzőbe belépni, miért is tartsa kötelességének — saját érdekében — minden iparos segéd ez idő alatt beiratkozni egy oly betegségélyzőbe hol biztosítva látja magát, minden esetre s legalább 20 heti betegségélyben részesül, mint azt a min. rendelet előírja. Erre legalkalmasabb a »Budapesti munkás betegségélyző és rokkant pénztár« melynek fiókja helyben Mátay János órásnál van.

A védhímlőoltás mai állásáról hazánkban.

II.

Belügyi kormányunk egyelőre mereven ragaszkodik még a sürgős módosításra váró 1876. évi XIV. tvcz. idevonatkozó paragrafusaihoz, mely beéri a karról-karra való oltással is, ugyan ezen törvény szól »magfentartás« és »mágmegújítás«-ról stb., mindmennyi intézkedés, mely manapság, midőn minden község csekély költséggel beszerezheti a szükségelt eredeti állati nyirkot, nagyon is meghaladott álláspontot képvisel. Ezen már rég elavult törvény akkor keletkezett, midőn az eredeti tehénhímlőnyirk beszerzése sok költséggel járt, így meg kellett nyugodni az oltóorvos elővigyázatában: de ma, midőn a bakteriologia korszakában tisztában vagyunk, az iránt, hogy az itt kifejtett legnagyobb elővigyázat is csalódhatik és a kifogástalanul egészséges szülők legégszesebbnek látszó kisde gyermekének szervezetében is lehetnek olyan anyagok, melyek a karjára oltott gyermeknél súlyos idegen betegséget idézhetnek elő, a leggondosabb elővigyázatnak illetően megbízhatatlansága következtében igazán itt a legfőbb ideje, hogy az általánosan kárhóztatott karról-karra való oltással mi is végkép felhagyjunk. Eltekintve a nagy idővesztéségtől és azon tapasztalati tényről, miszerint a törvény által ugynevezett »magszedés« a népnek bár csak ösztönserű, de annál határozottabb ellenszenvével találkozik mindezeketől eltekintve, legtöbb helyen az oltás eme primitív módjával okvetlenül együttjáró végnélküli fuvarozási díjak czimén több számolatot el. mintha eredeti tehénhímlőnyirk hoztatott volna meg, a mi egy 2000 lelket számláló, tehát már nagyobb község háztartásában csekély 4 forint 80 krajczárnyi költséggel szerepel — jobban mondva nem is szerepel. Különben ezzel teljesen összevág azon tapasztalat, hogy a hol az illető orvos a tiszta állati nyirk előnyeit hatóságával megismerteti az sohasem ellenzi az állati nyirk beszerzését. Sajnos, hogy míg a szomszédos Horvát-Szlavonországban. Boszniában és Szerbiában, híre sincs már a karról-karra való oltásnak, egészségügyi kormányunk még nem látta elérkeznie az időt, a fent említett és már rég elavult törvény-cikk módosítására, illetőleg a kötelező kizárólagos állati nyirkkal való oltás kimondására, de még sokkal sajnósabb lenne, ha hatóságaink és községeink, ily kézzelfogható előnyökről lévén szó, a kormány kezdeményezését akarnák bevárni.

(Folyt. köv.)

Irodalom, művészet.

Jeles könyvek rendkívüli olcsó árak mellett, jó állapotban megrendelhetők *Heck-nast G. utóda (Drodtleff R.)* kiadóhivatalában Pozsonyban.

Babics Kálmán, Széptan vagy aestetika. (n. 8-r. 321 l.) 2. frt 80 helyett csak 90 kr. Legjobb aestetika, nélkülözhetetlen minden művelt ember részére.

Fodor Dezső, Utasítás a házadó ügyekben, háztulajdonosok és házkezelők részére. (n. 8-r. 56. l. 50 helyett csak 20 kr. Minden háztulajdonosnak ajánlható.

Karola, költeményei. (12-r. 162 l.) 1 frt 40 helyett csak 30 kr. Alkalmos ajándék hölgyek részére.

Király János, dr. A pozsonyi nagy-dunai vám és révjog története. Levéltári adatok nyomán. (n. 8-r. 178 l. 2 frt helyett csak 1 frt. Kitűnő legújabb forrásmű a magyar történelhez.

Kofrányi Adolf, dr. A Gräfenbergi hideg víz gyógy mód. Népszerű irányban tájékozásra a vízi kezelésnel (8-r. 212 l.) 1 frt 50 helyett csak 1 frt Kitűnő utmutató a hidegvízgyógy-mód használatához, sokkal becsesebb mint Kneipp vizknyve.

Orbók Mór, Tréfás számtani feladványok gyűjteménye. Ifjak és más közbeliek hasznos szorakoztatásául. (8-r. 80 l.) 50 kr. helyett csak 30 kr.

Orbók Mór, Tréfás mértani feladványok gyűjteménye. Ifjak és más közbeliek hasznos mulattatására kidolgozva. A szöveg közé nyomott 117 képpel. (8-r. 74 l. 50 kr helyett csak 30 kr. Tanulságos és mulattató gazdag tartalmu könyvek, a fiatalságnak és nevelő uraknak.

Paedagogiai Plutarch: Orbók Mór, Paedagogiai Plutarch. Jelesebb paedagogusak kiválóbb tranferfiak arckép és életrajz gyűjteménye. I/II diszes kötet (n. 8-r. 564 l.) 4 frt helyett csak 2 frt. 50 kr. A nm. közoktatásügyi miniszterium által melegen ajánlva, a egy tanár urnak könyvtárából sem szabadna hiányozni. *Percs Sándor*, Verses köszöntő könyv. Gyermekeknek. (16-r. 30 l.) 2 frt. helyett csak 10 kr. Szép tartalmu köszöntőkönyv, különféle alkalmakra.

Samarjay Károly, dr. A pozsonyi régi és új színház. Törödékek pozsony multja és jelenéről (magy. és ném. nyelv.) 2 képpel. (8-r. 54 l.) 40 kr. helyett csak 20 kr. Jókai-féle stílusban tartott vázlat, a legrégebb magyar színház felől.

Schulpe György, dr. Felhők és csillagok. költemények által magának új pártfogokat hódított.

Schulpe György, dr. Tanulmányok az irodalom, jog- és culturtörténet terén. (n. 8-r. 52 l.) 40 kr. helyett csak 20 kr. Minden művelt emberre nézve érdekes.

Tanítók évkönyve, Tanárok, tanítók s tanítóképző intézeli növendékek használatára. Szerk. Orbók Mór. 1 frt 20 helyett csak 3 kr. Költőibb és olcsóbb mint bármely jegyzőkönyv, képekkel. Alkalmi ajándék tanároknak.

Tóth Sándor, d. Távol, közel. Ujabb elbeszélések. (8-r. 206 l.) 1 frt 20 helyett csak 60 kr. 5 érdekes elbeszélés, a legjelesebb bírálatok kitűnőnek bizonyították.

Jó zeneművek esinos kiállításban:
Bánfi Sándor. Képek a pozsonyi ligetből. Diszes keringő (Walzer) 1 frt helyett csak 20 kr.

Eisvogel Feri. 30 év után. Keringő 40 kr. helyett csak 20 kr.

Korbay Ferenc. Gyapjas bundám. Népdal irta Samarjay Károly 30 kr. helyett csak 20 kr.

Mader Rezső. Pozsonyi tűzoltó induló. 60 kr. helyett csak 20 kr.

Rudnyánszky János. Izabella csárdás. 50 kr. helyett csak 20 kr.

Rudnyánszky János. Kék ibolya. Lengyelke. Zongorára. 50 kr. helyett csak 20 kr.

Wolf Zsiga. Kereskedelem és ipar. Polka 40 kr. helyett csak 20 kr.

!! *Jeles könyvek és diszes kóták jó állapotban !!*

H I R E K.

A »Pest Szálloda« helyiségei olyan botrányok színhelyévé süllyedt, hogy ezt már többé szó nélkül nem hagyhatjuk. Itt hazard játékok, verekedés, lövöldözések, idegen utazó emberek inzultálása es vallás elleni izgatások napi renden vannak. Nem szeretjük az ilyen dolgokat szellőztetni, azonban, ha már annyira terrorizálnak egy a város közönsége tulajdo-

nát képező helyiséget, akkor morális kötelességünk az ellen felszólalni. A „Pest város”-hoz címzett vendéglő kávéházi és éttermi helyiségei, ugylátszik Merkovies András által albérbe adtak bizonyos uraknak, mert volt alkalmunk tapasztalni nem egyszer, hogy ezek, ha mulatnak nem türnek a helyiségben más embert; így többször megesett már békés mit sem sejtő polgárokon, hogy a főpincér, sőt Merkovies a város bérlője maga felszólította ezeket, hogy távozzanak a helyiségből, mert a tiszt. urak nem türik őket. Hiszen igaz, hogy találunk mi más szórakozó helyet is Szabadkán, mint Merkovies András vendéglőjét, de nem járja az, hogy annak helyiségeiből a vendéglős, aki a város tulajdonát képező helyiséget bírja bérbe (még ha nem is volna az) bárkit is mások kedvéért — addig míg tisztességesen viseli magát — kiutasítson vagy pincérje által a távozásra felszólíttasson. Mi különben ismerjük már Merkovies tapintatlan magaviseletét a vendégekkel szemben s ezt tőle rossz néven nem is vehetjük, s így egyszerűen kerüljük helyiségeit. De mit szól az az idegen, ki véletlen városunkban megfordul s ilyen sértegetésnek van kitéve? Felhívjuk tehát rendőrségünket, miszerint a „Pest szálloda” helyiségeiben rendes sporttá kifejlődött hazardjáték és napirenden lévő botrányokat jobban ellenőrizze. A polgármestert pedig felkérjük, figyelmeztesse Merkoviesot jogai és kötelességei, tisztességes uton való folytonos szem előtt tartására. Mert az ilyen dolgok az idegen forgalmat nem emelik, de mindenestre hátráltatják. Ne engedje meg azt, hogy egyes emberek kedvéért a város közönségének tulajdonát képező helyiség ilyen botrányos dolgoknak állandó színhelyévé koreszuljon.

Dr. Váli Bélát, lapunk régi munkatársát ki 1877-ben lapunkban kezdte meg publicistikai működését, a Pallas fővárosi irodalmi társulat egy színészeti lexicon szerkesztésével bizta meg ezzel egyidejűleg földinket a vallás és közoktatásügyi miniszter ő excell. a miniszterium költségére 25 napi időtartamra bécsi internáti-onális kiállításra kiküldte tanulmányozás s a magyar elem kiállításának rendezése céljából.

Arany-ünnepély. Főgymnásiumunk ifjúsága által évenként tartani szokott Arany-ünnepély az idén május hó 8-ikán Vasárnap lesz a Pest-száló nagy termében d. e. 10 órakor. Ez ünnepélyre felhívjuk a nagy közönség figyelmét.

Palics fürdőintézetünk a mai napon megnyílt.

Névmagyarosítás. Hochenberg Ferencz keresk. segéd és öccse Hochenberg Dávid szigorló orvos szabadkai lakosok, belügyministeri engedély folytán nevüket H a v a s r a változtatták.

Meghívás. Az Urbán napon évenként megtartatni szokott bucsu és tisztujítás tárgyában 1892 évi Május hó 8-án (Vasárnap) d. e. 11 órakor Vass Ádám söresarnokában tartandó értekezletre minden az ügy iránt érdeklődőt ezuttal is tisztelettel meghív. Szabadkán 1892 Május hó 1-én az előjáróság.

Uj vasuti menetrend. Mai naptól kezdve az összes m. államvasutakon uj menetrend állott be, melynek bennünket szabadkaiakat legközelebb érdeklő részét jövő számunkban közléteszük. A menetrend többi részét felváltva lapunkban ismertetni fogjuk.

Zörög a haraszt Mint halljuk Jakobcsics Béla a helyb. izr. hitközséggel kötött jogügyletet megbánta s a végleges csere illetve adásvévesi szerződést, daczára annak hogy az

egyik szerződő fél az az neje ezt már megtette — aláírni vonakodik. Olyan nevetséges kifogásokat hoz fel ennek megtagadására, hogy ezt egy ilyen komoly embertől mint Jakobcsicstól fel sem tételeztük volna. Különben az ideiglenes szerződés oly joghatállyal köti le az eladókat mely az ügyletet tökéletesen perfektté teszi, csak legfeljebb per nőheti ki magát a dologból mely feltétlenül az eladók részére dölhet csak el kedvezőtlenül. Értesülésünk szerint Jakobcsics oly részről lett felbízattva hol ez ügylet létesülését rossz szemmel nézik s mindenáron ennek valóítását akarnák megakadályozni, de szerintünk ez már idejét multa.

A helyb. izr. hitközség előjárósága által f. hó 15-én rendezendő közvacsorára az előjegyzések f. hó 6-án lezártnak ezen időn tul jelentkezések figyelembe nem fognak vétetni.

Iparos ifjaink figyelmébe! Figyelmeztetjük iparos ifjainkat, hogy a mai napon miniszteri rendelet folytán semmiféle társas összejövetelt tartani nem szabad s hogy ennek meggátolására városunkban és a kiránduló helyeken az összes rendőrség, tűzoltóság és katonaság készenlétben áll. Tartózkodjanak tehát minden a rendelet ellen irányuló dolgok elkövetésétől!

Tanítónőképezdénk Szegedre való át-helyezési ügyében a ministerium még nem határozott, alkudozások folynak városunkkal. Korai tehát az öröm a szomszédban, de nálunk is korai a panasz, mert nem hisszük hogy a hatóság néhány ezer frtért eleresztené az intézményt.

Tégláégető a város belterületén meg nem engedhető. Tari Nándornak pedig a tanács engedélyt adott hogy a belterületbe bevont szegedi szőlőkben, a fő ut mentén téglakemenczét állíttson. A rendőrség igen helyesen az építkezést betiltotta.

Tüzeset. Folyó hó 29-én a reggeli órákban a Farkas J. féle fűszerüzlet pinczehelyiségeiben tűz támadt a tanoncz vigyázatlansága miatt, ki szeszért lemenvén a pinczébe s miután 4 üveggel távozni akart a kezében levő égő-gyertyára öntött ki vigyázatlanságból az üvegek tartalmából, mi természetesen tüzet fogott s még ráadásul a tanoncz fia a telített üvegeket ijedtében földhöz vágta s úgy futott jelenteni az őt ért szerencsétlenséget s az ott felhalmozott szesz és egyéb gyúlékony anyagokban bő táplálékot nyert, azonban a városi tűzoltóságnak Skozza parancsnok élén gyorsan történt megjelenése, és Skozza tapintatos és szakértelemmel vezényelt működése folytán sikerült a tüzet rövid 1/2 óra alatt lokalizálni s így Farkas holti helyiségét és az egész házat minden egyéb kár nélkül megmenteni. Nem hagyhatjuk felemlítés nélkül hogy önkéntes tűzoltóink kiktől eddig láttunk ugyan sok parádézást, a helyszínen meg sem jelent. Pedig most lett volna alkalmuk megmutatni életképességüket.

A kereskedő ifjak társulata által tegnap a »Nemzeti szálloda« éttermében nagy részvét mellett tartotta közvacsoráját. A jelen voltak igen kedélyesen mulattak a reggeli órákig.

Az Achilles sport egylet ma Palicson torna versenyt rendez.

A helyben állomásozó lovassági tiszték tegnap a fűzfásban lófuttatást rendeztek.

Hirschberger József ügyvéd irodáját ápril 24-én Egressy-utca, özv. Paresetichné-féle házba tette át.

Tűzörségünk tegnap vette át hivatalosan telefonhálózatát és tűzjelzőállomásait. Az átvételt a tanács nevében Dr. Gyorgyevits tanácsnok Frankl főmérnök Gáli építésmérnök és a

városi tűzoltóság részéről Skozza parancsnok voltak jelen. A vállalkozó czég a munkát kifogástalanul teljesítette. Miről még bővebben fogunk megemlékezni.

Tanügy.

A szabadkai m. kir. állami tanítónőképezdében az idej tanképesítő vizsgálat írásbeli része május hó 21-én, — szóbeli része pedig június hó 21-én veszi kezdetét. Magán úton és más tanítónőképző intézetben készült jelöltek a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak 1892. évi 12152. sz. a. kelt rendeletével kiadott s a »Néptanítók Lapjában egész terjedelmében közölt szabályzat értelmében csak a vallás és közoktatásügyi miniszter engedélyével a szabályzatban körülírt feltételek mellett bocsáthatók képesítő vizsgálatra. A kellőlek felszerelt folyamodványok az intézet igazgatóságához mihamarább beküldendők.

Törvénykezés.

Mamuzsics Lázár polgármesternek Horváth Mór elleni rágalalmazási és becsületsértési perében a szabadkai kir. járásbiróság mint büntetőbiróság előtt f. é. ápril hó 29-én d. u. 3 1/2 órakor folytatott a tárgyalás amidőn a panaszlott Dr. Horváth Mór betérjeszti előterjesztését, melyben pontonként előadja azon tényeket és vádakot mellyeket panaszos ellen használt kifejezések beigazolására nézve tanuk és szakértők által konstatáltatni vél. Az előterjesztés után védő Dr. Mamuzsics F. előterjeszti hogy a panaszlott által bizonyíttatni kívánt ténykörülmények most már nem mint magán emberre, hanem mint a közp. választm. elnökére s mint ilyen köztisztviselőre vonatkozik tehát az eljárásnak e helyeni beszüntetését s az iratoknak a kir. ügyészség értesítése mellett a kir. tszékhez való áttételét. Mely kérelemnek a bíróság helyt adott.

Az előterjesztés következő:

Tek. kir. jbiróság!

Mamuzsich Lázár által ellenem 778/892 szám alatt becsületsértés és rágalalmazás címén emelt panaszban 1020/892 számú végzéssel magánvádló kívánságára megnyitott bizonyítási eljárás adatait az alábbiakban vagyok bátor kifejezésre kelteni.

Vádam anyagát azon igazolható visszaélések képezik, melyek az országgyűlési képviselők választására készült névjegyzékben vannak lefektetve; továbbá azon eskü, melyet Mamuzsich Lázár polgármester mint a központi választmány elnöke tett le, biztosítására annak, hogy a választók névjegyzékének előállításában törvény szerint fog eljárni, — és végül azon eskü, melyet magánvádló Bittermann József által ellenem, a megszünt »Néplap« kiadásának költsége iránt ellenem indított 9417/188 számú perben mint tanu tett le.

Az 1874. évi 33. törvény a választásra jogosítottak összeállításánál, első sorban az összeíró küldöttségek alkalmazását és ezek munkálatának, jegyzőkönyvének és jelentésének a központi választmány általi revideálását és helyesbítését követeli. — Mamuzsich Lázár magánvádló azonban Sztantics Károly Stoczek Károly, Romits Pál és szükség esete még utóbb bemandandó és a vizsgálat által kiderítendett tanuk és adatok szerint nem így járt el. Nem fungáltatott összeíró küldöttségeket, munkálatokat és jegyzőkönyveket azoktól nem kívánt, hanem hogy szabadabban tehesse a visszaéléseket, maga mel-

lett egy irnokot vagy csak egy dijnokot alkalmazott, és hogy fufangját léplezze bekérte ugyan színleg az adófőkönvet, de a választásra jogosítottak névjegyzékét még sem annak értelmében állította össze és százakra menő esetben egyszerűen csak tollba mondotta azok nevét, kik neki tetszettek, és kihagyta azok nevét, kiket pártjának nem tartott. Így történhetett meg azután, hogy a névjegyzékbe százával vétettek fel olyanok, kik arra való jogosultsággal nem bírnak, és ismét százával hagyattak ki az olyanok, kik a felvételre jogosultsággal bírnak. — Ezen állításom alaposága ki fog derülni az 1890. évi adófőkönvetnek az 1892. évi országgyűlési képviselők választására jogosítottak névjegyzékéveli összehasonlításából, melylyel meg lesz állapítható azon vádnam, hogy magánvádló a választók névjegyzékének összeállításánál a magyar büntető törvénykönyv 179. §-ba ütköző és büntetendő közokirat hamisítást, — és minthogy a központi választmány minden tagja, tehát magánvádló is mint annak elnöke, az 1874. évi 33. törvc. 21-ik §-a szerint a választási törvény megtartására esküje által is kötelezett, — hamis esküvést és illetve az esküszegést is elkövette.

De nem kevésbé hamis még azon tanuzási eskü sem, melyet Bitterman Józsefnek ellenem indított perében az ./. alatti szerint letett. — E perben ugyanis az képezte a kérdést, hogy a megszünt „Néplap“ című hetilap kiadásának költsége kit terhel? A midőn a „Néplap“ megszületett, arra nézve a megállapodás is létrejött, hogy annak költségét felében én, felében pedig magánvádló viselendi. Ezen megalkuvásnál jelen volt, Mamuzsich Ágoston ügyvéd, Antunovits Máté kir. közjegyző, Mamuzsich Bódog ügyvéd urak és még mások is. Ennek dacára a midőn Bittermann József egyedül engem vont perbe a lapkiadás költsége iránt, és a midőn vele szemben azzal védekeztem, hogy a magánvádló nem egyenlített összegnek csak fele terhelhet engem, a másik felét pedig magánvádló tartozik fizetni. Az ügyben eljár Kaló Imre tanácsára hivatkoztam tanukép magára Mamuzsich Lázárra, kinek vallomással kötelezettségem terjedelmét véltem meghatározhatónak. Csálódtam! Magánvádló a helyett, hogy beismerte volna a lap iránti kötelezettséget a ./. alatti szerint még azt is megtagadta, hogy a lap elhatározásának idején Szabadkán lett volna. Ezzel szemben csatolom Mamuzsich Ágoston és Mamuzsich Bódog ügyvéd uraknak a perből leirt vallomását és hivatkozom Antunovits Máté kir. közjegyző urnak teendő vallomására, melyekből a sértőnek állított egyik kifejezésnek alapul szolgált tényigazolását fogja meríteni.

A vizsgálat tehát kiterjesztendő leend:

1) Megalakult-e az 1892-ik évre érvényes névjegyzék összeállítására az összeíró küldöttség, és ha igen, kik képezték azok tagjait?

2) Szereztessek be az összeíró küldöttség munkálata, jegyzőkönyvei és jelentése.

3) Szereztessek be a választók hitelesített névjegyzéke kör, házszám és külön alfabetikus sorrendben összeállított alakja is és az ezekkel kapcsolatos központi választmányi jegyzőkönyvek.

4) Küldessenek ki azok megbírálására az 1892-ik választásra jogosított választók névjegyzékének, az adófőkönvetli összehasonlítására szakértők, névszerint Kertész Nándor nyugalmazott adóügyi tanácsnok, Miloszályvits Milán ügyvéd, vár. értékképviselő, Skultéti Gyula földkönyv nyilvántartó.

5) Szereztessek be Bitterman Józsefnek ellenem 9417/1888 szám alatt befejezett pernek ügyiratai.

Ezek alapján tisztelettel kérem a tekintetes kir. jbiróságot, hogy e panasz iratai a közokirathamisítás és hamis esküre illetékes bírósághoz, a szabadkai tekintetes kir. fő törvényszékhez terjesztessenek be, immitt a vizsgálat elrendelését meghajoltan kérvén

Tisztelettel:
Dr. Horváth Mór.

Nyilttér.)*

Mennyasszonyi selyem szövetek fekete fehér, színes stb, 45 frtől 15 frt 65 krig sima és damasztirozott (körülb. 300 különböző minőség) egész öltönyökre és végszámra szállít a **Henneberg G-féle** selyemgyár Zürichben (cs. és kir. udv. szállító) Minta póstaforultával. Levélre 10 kr bélyeg ragasztandó.

Válasz.

Tunits György t. társainak. Önöket a *leszólás* útján nem akrom követni, lesz majd erre is idő akkor, ha önök is fognak valami számba vehető mesterségünk terén fölmutatni. De különben sem irigylem azt a felfogást, mely szerint valakinek szavait csupán azért tartasuk alaptalannak, mert *ő szülővárosán kívül sehol sem dolgozott*. Hasonló ehhez az a beszéd is, hogy a megtámadott közlemény *régi dolgokról szól*.

Egyébb iránt Bercsey úr nyilatkozatára kijelentem, hogy én őt mint öregebb mestert tisztelem ugyan, de ítéletét már csak azért sem tartom elfogadhatónak, mert *ő érdekelt fél, s készítményemet nem is látta*.

Am jöjjön össze egy részrehajlatlan szakértő jury hasonlítsa össze találmányainkat, s ha azokat mindenben hasonlóknak találja, akkor, de csak akkor engedek meg annyit, hogy *ő is javított a hámkápán*. De azt sohasem fogadom el, hogy én az ön készítményét másoltam, vagy épen utánoztam volna; hisz hányszor történik meg, hogy ugyanazon gondolat ötlök elméjébe két, vagy több embernek, s *ők erről nagysokára, vagy talán sohasem is értesülnek*. *A szédelés szép címét* ajánlom a feltalálók figyelmébe, nehogy őket is valami újabb Bercsey, vagy Berczia előbb utóbb ezen címmel lepje meg, én csupán nagyotmondásnak tartom, s vonatkozás képen sem fogadom el.

Elhiszem, hogy Bercsey úr az általa készített hámkápákat 1868-tól 1888-ig, tehát 20 éven át *vékony borju lakkkal vonta be*, s hogy ezóta *sárga réz és nikellel lemezte*ti, bizonyára meg is volt belőle a busás haszon; hogy azonban a fiakerosok miképpen fogják neki azon szavait megköszönni, hogy most már minden fiakeros ilyet használ, és hogy *ő éppen annál kezdett más alakot készíteni*, mivel uri ember azt a régít nem szereti: hogy mondom miképpen fogják neki megköszönni azt majd *ő mondhatja meg*.

Bucsuzól még csak annyit, hogy *igazi nagy emberek* a kisebbeket soha sem támadják meg, ezt csak a gyengék szokták elkövetni, ha őket valamely *kenyéririgy szaktárs*, fufangossan beugratja.

Ha találmányom beválik, akkor azt a szabadalom meg is védi. A mire másoknál már volt példa, ha nem válik be, a káröröme akkor is elég idejük lesz a kedves kollegáknak.

Szabadka 1892. Máj 1-én.

Andrássy György.

*) E rovatban közlöttekért nem felelős a Szerk.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS
SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

66 szám. 1892.

Árverési hirdetmény.

Alolirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi hogy a halasi kir. járásbíróság 1889 évi 2836 p. számú végzése következtében Berky Antal halasi lakos ügyvéd ur által képviselt

Babó János és társai javára Szőke Zsákos András ellen 600 frt s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 710 frtra becsült 4 drb ló, 2 tehén, 2 borju 3 sertés 1 kocsi, és 1 szelelő rostából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a halasi kir. jbiróságok 559 1892 számú végzése folytán 600 frt tökéketelés, ennek 1887 évi október hó 4 napjától járó 8% kamatai és eddig 54 forint 38 krtban bíróilag már megállapított költségek erejéig halason a városháza udvarán leendő eszközzésére **1892 évi május hó 16 napjának délelőti 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbét ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Kelt Halason 1892. évi ápril hó 23 napján.

Raberky Géza
kir. jbirósági végrehajtó.

Üzleti áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Özvegy Veremes Nándorné házából. férfszabó üzletemet Farkas J. fűszer kereskedő ur házába át tettem.

Továbbá van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy készitek saját bel és külföldi legtisztább és valódszin szövetjeimből e legujabb divat szerint magyar és német öltönyöket a legjutányosabb áron ugy szintén mérték után vidéki megrendelések is a legfontosabban eszközöltetnek.

Továbbá tartok kész férfi és gyermek öltönyöket a melyek helyi készítményűek és a legmérsékeltébb áron kaphatók.

Esedezem a n. é. közönség becses pártfogásáért

mély tisztelettel
Jakovcsevits Vincze
szabó mester.

Kiadó lakás és bolthelyiség.

A fűzfás és raktár utcák sarkán **egy igen alkalmas bolthelyiség** mellette **egy szobával** esetleg szoba nélkül is; ugy szintén **csinosan butorozott** egy földszintes és egy emeleti szoba azonnal kiadó.

Ugyanott **három gőzcseplő-gép** van eladó, az egyik 10 lóerejű Marschal-féle cséplő és Siegl-féle gőzmozdonnyal, a másik 8 lóerejű Hornsbiféle, cséplője pedig Robey és társa és egy hat lóerejű Marschal-féle, mind teljes jó állapotban **olcsó áron megkapható**.

Bővebb értesítés nyerhető **Schreier Hermanc** háztulajdonosnál az emeleten.

Új üzlet megnyitás PALICSON.

Alulirt tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Palicsan a Szalay-féle villában az állomás közvetlen közelében **fűszer, rövidáru és bazarczikkekből** álló ujonnan berendezett üzletet nyitottam.

Számos látogatásért esedezem
Krausz Ármin.